

Brottsförebyggande arbete - Uppföljning Lägesbild 2025

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställd	Beslutsinstans
Brottsförebyggande arbete – Uppföljning Lägesbild 2025	Lägesbild	2025-03-11	KS
Dokumentansvarig	Diarienummer	Revideras	Giltig till
Brottsförebyggaren	2024/170	--	2026-02-28
Dokumentinformation	<p>Syftet med dokumentet är att följa upp de områden Markaryds kommun valde att fokusera på inom det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet enligt ”Brottsförebyggande arbete. Lägesbild 2024”. Dokumentet tar även upp områden som Markaryds kommun bör följa utvecklingen på till lägesbilden 2026.</p>		
Dokumentet gäller för	Markaryds kommun		

Innehåll

Sammanfattning	4
Högprioriterade områden.....	4
Fokusområden.....	6
Inledning.....	8
Totalt antal anmälda brott.....	9
Högprioriterade områden	10
Narkotikabrott	10
Trafikbrott	12
Sociala faktorer	14
Otrygghet	17
Fokusområden	20
Skadegörelsebrott.....	20
Våld i nära relation	23
Välfärdsbrott och otillåten påverkan	24
Områden Markaryds kommun bör bevaka under 2025	25
Bedrägeri	26
Referenslista	27

Sammanfattning

Den 1 juli 2023 trädde Lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (2023:196) i kraft. Enligt lagen ska kommunerna ta fram en lägesbild över brottsligheten inom sitt geografiska område och uppdatera densamma med ett minimum om vart annat år. Markaryds kommun lägesbild togs fram under 2024 (KS § 110, 2024-06-11). Lägesbilden för 2025 är därmed en uppföljning av lägesbilden för 2024 för att återkoppla det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet som genomförts under året.

Högprioriterade områden

Narkotika

Narkotika är ett högprioriterat område enligt lägesbilden 2024. Antalet anmälda narkotikabrott kan påverkas av polisens aktivitet eftersom narkotikabrott är ett spanings- och ingripandebrott. Åtgärder som satts in under 2024 var drogförebyggande gruppen och implementering av drogförebyggande riktlinjer främst i utbildnings- och kulturförvaltningens verksamheter. Under 2024 har Markaryds kommun fortsatt öka i antalet narkotikabrott per 100 000 invånare och var därmed över riket.¹ Polisen fokuserar, i enlighet med medborgarlöftet 2023–2024, på narkotikabrott, vilket kan vara en förklaring till den fortsatta ökningen av anmälda narkotikabrott. Det är fortsatt ovanligt med narkotikahandel i det offentliga rummet.¹ Trygghetsundersökningar indikerar på en generell förbättring av den upplevda narkotikaproblematiken i kommunen.² En liten försämring noteras dock i Strömsnäsbruk/Traryd,³ vilket kan påverkas av polisens fokus på narkotika som har lett till fler kontroller. Kontrollerna leder till ökad synlighet som kan påverka allmänhetens uppfattning av narkotikapåverkade personer utomhus samt narkotikaförsäljning i området.

Trafikbrott

Under 2024 hade kommunen återigen fler anmälda trafikbrott per 100 000 invånare än riket.¹ Trafikbrott är också ett spanings- och ingripandebrott och har varit ett fokusområde hos polisen i enlighet med medborgarlöftet 2023–2024. E4 genomfart i Markaryds kommun kan även påverka antalet anmälda trafikbrott. Åtgärder som satts in under 2024 var färdigställandet av hastighetsplanen för att sänka standardhastigheten från 50 km/h till 40 km/h i alla tätorter i kommunen. Andra trafiksäkerhetshöjande åtgärder såsom fysiska farthinder har placerats ut på strategiska platser. Kommunikationsinsatser har även genomförts i samarbete med polisen då det är ett fåtal individer som kör för fort men som kan påverka den allmänna upplevelsen av trafikproblematiken.

¹ Brå, 2024a

² Brå, 2024b; Kolada, u.å.; Polisen, 2024;

³ Polisen, 2024

Den upplevda trafikproblematiken är främst fortkörning, framför allt i Strömsnäsbruk/Traryd.⁴ Kommunikationsinsatsen och polisens kontroller har haft ett litet extra fokus mot Strömsnäsbruk/Traryd, vilket har gett resultat i Polisens trygghetsmätning som visar en förbättring 2024 med 12 procentenheter jämfört med statistik från 2023. Hastighetsdisplayerna visar även att medelhastigheten på Mjärydsvägen och Västergatan är under 40 km/h samt att 96–97% kör under 50 km/h. Mätperioden inkluderar även tiden före omställningen till 40 km/h, vilket indikerar att hastigheterna överlag är enligt lag på dessa vägar.

Sociala faktorer

Skolrelaterade indikatorer har en mestadels positiv utveckling under 2024. Skolnärvaron har ökat på alla skolor i kommunen och behörigheten till gymnasiet har ökat på Markaryds skola.⁵ Behörigheten till gymnasiet på Strömnässkolan minskade under 2024 jämfört med 2023 men en tydlig förbättring av skolnärvaron, vilket på sikt kan vända trenden. Åtgärder som satts in under 2024 är närvaroteamet, TeamETT, arbete exempelvis med implementering av närvarorutinen samt individuellt arbete med elever som har över 20% frånvaro. Under hösten 2024 sänktes frånvarogränsen till 10%, vilket innebär att TeamETT ska arbeta med elever med 10% eller mer frånvaro.

Sysselsättning hos ungdomar som är på kommunens aktivitets ansvars (KAA) lista har ökat under 2024 jämfört med 2023. Projektet Aktivitet förebygger har sedan 2022 haft 120 individuella insatser för att barn och unga ska få någon form av meningsfull fritid. Åtgärder kopplat till sysselsättning har varit via KAA med exempelvis motiverande samtal, kontakt med arbetsgivare och förebyggande arbete med åk 9. Andra åtgärder har varit via Aktivitet förebygger med exempelvis bästa lovet (aktivitetsprogram för skolloven) och morgonträning med frukost innan skolan.

Brottsligheten hos ungdomar har ökat under 2024 jämfört med 2023 enligt polisens statistik, där det främst är trafikbrott och våldsbrott som ökat. Ökningen kopplat till trafikbrott hos ungdomar kan förklaras av polisens satsning mot trafikbrott, i enlighet med medborgarlöftet 2023/2024. En åtgärd som sattes in mot brottsligheten hos ungdomar, var en förstudie för att se möjligheten till att Markaryds kommun kunde ha en samverkansform kopplat till ungdomar som riskerar att utveckla normbrytande beteende. Slutsatsen från förstudien var att SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) var möjligt att i Markaryds kommun och kommer implementeras under 2025.

Otrygghet

Arbetet med upplevd otrygghet har länge varit ett prioriterat område i kommunen. Enligt polisens trygghetsmätning var resultaten mellan 2023 och 2024 likvärt,⁴ vilket är de två bästa resultaten sedan 2012. Markaryds kommun har en något högre upplevd otrygghet jämfört med lokalpolisområde (LPO) Ljungby/Kronobergs län och riket.⁶ Det motiverar att det fortsatt är viktigt att arbeta med trygghetsfrågorna trots de låga nivåer som noteras i trygghetsmätningarna. Trygghetsenkäten från SFI visar liknande siffror som den övergripande trygghetsmätningen men insamlingen av materialet behöver utvecklas för att få mer tillförlitlighet. Strömsnäsbruk/Traryd

⁴ Polisen, 2024

⁵ Skolverket, u.å.

⁶ Brå, 2024b; Kolada, u.å.; Polisen, 2024

har en högre upplevd otrygghet än resterande områden, men problemindeket har legat under nivå tre de senaste tre åren, vilket indikerar på en stabiliserad förbättring.⁷ Trygghetsarbetet fortsätter bland annat genom projektet Strömsnäsbruk/Traryd 2030. Under 2024 sågs även en stabilisering av den kraftiga minskning kring brottsligheten och otrygghetens påverkan på företagen som noterades under 2023.⁸

Åtgärder som satts in under 2024, var olika trygghetsdialoger med exempelvis näringslivet och ett av samfunden samt på vårmarknaden. Trygghetsdialogerna har lett till framför allt större förståelse för kommunens och polisens arbete, stöttning inom olika frågor samt ytterligare dialoger med relevanta aktörer. Nya kommunikationsvägar ses även över för att underlätta kommunikationen med specifika målgrupper.

Fokusområden

Skadegörelse

Markaryds kommun har under 2024 en nedåtgående trend av skadegörelse, vilket bekräftas av anmälda brott⁹, kartläggningsverktyget EMBRACE¹⁰, kostnaderna för skadegörelse samt trygghetsmätningarna.¹¹ Två hotspots för skadegörelse i Markaryds kommun har varit Markaryds skola och Strömnässkolan och även på dessa platser syns en tydlig minskning av skadegörelse.¹⁰ Skadegörelsen som utmärker sig för 2024 var främst på toaletterna på högstadieskolorna. Trygghetsmätningarna indikerar även att utsatthet för skadegörelsen hos medborgarna var fortsatt låg¹¹, vilket kan betyda att upplevelsen av skadegörelse baseras på händelser på offentliga platser. I Strömsnäsbruk/Traryd noteras en försämring av upplevd skadegörelse och framför allt nedskräpning⁷. Då skadegörelse/nedskräpning på Strömnässkolan har minskat indikerar det på att det kan vara andra platser som är orsaken till upplevelsen. En förklaring hade kunnat vara medierapportering om de förfallna och övergivna husen som var under 2024.

Åtgärder som sattes in under 2024 har varit åtgärdsplanen från skadegörelsegruppen, som hade fokus på Markaryds skola och Strömnässkolan. Exempel på åtgärder var att låsa undertaksplattor och ta med skadegörelseperspektiv till nybyggnationen av Strömnässkolan. Kommunikationsinsatser om vart man vänder sig vid upptäckande av skadegörelse har också genomförts. Kamerabevakning sattes upp under 2021 på Strömnässkolan och 2023 på Markaryds skola, vilket har gett effekt. Kamerabevakning kan bidra till en större effekt tillsammans med resterande åtgärder. Under skollovet genomförs ”Bästa lovet”, vilket är ett aktivitetsprogram för att öka vuxenledda aktiviteter under loven. Aktiviteterna har varit väldigt populära och blivit uppbokade snabbt.

Våld i nära relation

Våld i nära relation är en brottstyp med högt mörkertal. Anmälda brott indikerar på en ökande trend fram tills 2022, därefter en kraftig minskning under 2023.¹² Ärenden kopplat till våld i nära relation hos socialtjänsten bekräftar en minskning medan Familje Frid indikerar på en ökning. En

⁷ Polisen, 2024

⁸ Svenskt näringsliv, u.å.

⁹ Brå, 2024a

¹⁰ EMBRACE, 2025

¹¹ Brå, 2024b; Kolada, u.å.; Polisen, 2024

¹² Brå, 2024a

förklaring till ökningen kan vara att socialtjänsten blivit bättre på att hänvisa klienter till Familjefrid. Vanligaste våldstypen hos Familjefrid var psykiskt, fysisk och materiellt våld, tätt följt av ekonomiskt våld. Kvinnojouren Märta indikerade att några nya ärenden från kommunen under 2024 men påpekar att personerna inte behöver uppge var de kommer ifrån. Det förs ingen statistik för våld i nära relation bland unga men skolan informerar att det generella våldet är främst fysisk, verbalt och digitalt.

Åtgärden som sattes in under 2024 var "våld i nära relation" gruppen med tillhörande åtgärdsplan. Exempel på åtgärder var att ta fram ett APT-material kopplat till våld i nära relation och rutiner för hantering av våld i nära relation hos individ- och familjeomsorgen (IFO). I början av sommaren 2024 togs ett politiskt beslut om att vara med i konceptet "Kommun fri från våld". Arbetsgruppen för "Kommun fri från våld" kommer ersätta "Våld i nära relation" gruppen, men de tidigare beslutade åtgärderna kommer fortsätta att genomföras hos varje aktörer.

Välfärdsbrott och otillåten påverkan

Välfärdsbrott och otillåten påverkan har haft ett extra fokus i kommunen under 2024. Välfärdsbrott är svårt att mäta då det troligtvis finns ett mörkertal, vilket gör att ingen statistik förts under 2024. Tillbudet "otillåten påverkan" finns i kommunens incidenthanteringssystem för anställda sedan sommaren 2024, där en inrapportering skett. Åtgärder som satts in under 2024 var gruppen för välfärdsbrott och otillåten påverkan, där hela kunskapsbaserade arbetsprocessen genomförts. Åtgärder som beslutades hade fokus på otillåten påverkan vilket var framtagande av styrdokument samt ett APT-material som presenterats för chefsgrupperna i kommunen. Orsaker som identifierades i lägesbilden 2024 kommer fortsättas att arbetas med under 2025 för att förebygga både välfärdsbrott och otillåten påverkan. En internutredning av föreningsbidrag håller också på att genomföras för att minska risken för välfärdsbrott kopplat till bidraget.

Områden att bevaka

Bedrägeribrott var ett område som ökat i Markaryds kommun under 2024, vilket inte följer den nationella trenden.¹³ Det är vanligt att personer som blivit utsatta för bedrägerier känner skuld och skam¹⁴, som kan påverka anmälningsbenägenheten. Polisens trygghetsmätning 2024¹⁵ och besöksändamålen under polisens öppettider i kommunhuset indikerar också på en ökning i kommunen. I dialog med polisen förklarar de att det är vanligt att målsägande och tilltalade inte bor inom samma område, vilket gör att kodningen om var brotten inträffade varierar. Åtgärder som satts in under 2024 var för att stärka motståndskraften. Bedrägeriföreläsningar, kommunikationsinsatser kopplat till Black Week samt upprättande av en sida med tips hur enskilda minskar risken att bli utsatta för bedrägeri på kommunens hemsida har genomförts. En extra satsning mot den äldre generationen och bedrägeri genomförs även tillsammans med polisen vid specifika dialogträffar.

¹³ Brå, 2024a

¹⁴ Brottsofferjouren, u.å.

¹⁵ Polisen, 2024

Inledning

Den 1 juli 2023 trädde lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (2023:196) i kraft. Enligt lagen ska kommunerna ta fram en lägesbild över brottsligheten inom sitt geografiska område. Kommunen ska minst vartannat år uppdatera lägesbilden. Markaryds kommun tog fram ”Brottsförebyggande arbete. Lägesbild 2024” under 2024 (KS § 110, 2024-06-11). I lägesbilden 2024 beslutades fyra högprioriterade områden:

- Narkotika
- Trafikbrott
- Sociala faktorer
- Otrygghet

Tre fokusområden beslutades även i lägesbilden, vilket var följande:

- Skadegörelse
- Våld i nära relation
- Välfärdsbrott och otillåten påverkan.

Lägesbilden för 2025 är en uppföljning av lägesbilden 2024 för att återkoppla det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet som genomförts under året. Lägesbilden kommer innehålla beskrivning av utvecklingen för det totala antalet brott i kommunen, de fyra högprioriterade områdena samt de tre fokusområden. Vilka åtgärder som satts in kopplat till de olika områdena kommer även diskuteras. I slutet av lägesbilden kommer även områden som Markaryds kommun bör följa utvecklingen på att diskuteras. Lägesbilden baseras på olika källor för att få en bred förståelse av omfattningen och kunna följa upp brottsligheten och upplevd trygghet i Markaryds kommun, därmed återfinns en referenslista i slutet. Anmälda brott för 2024 för Kronobergs län släpps inte förrän senare under 2025, vilket inte möjliggör en jämförelse med Kronobergs län på anmälda brott i denna uppföljning.

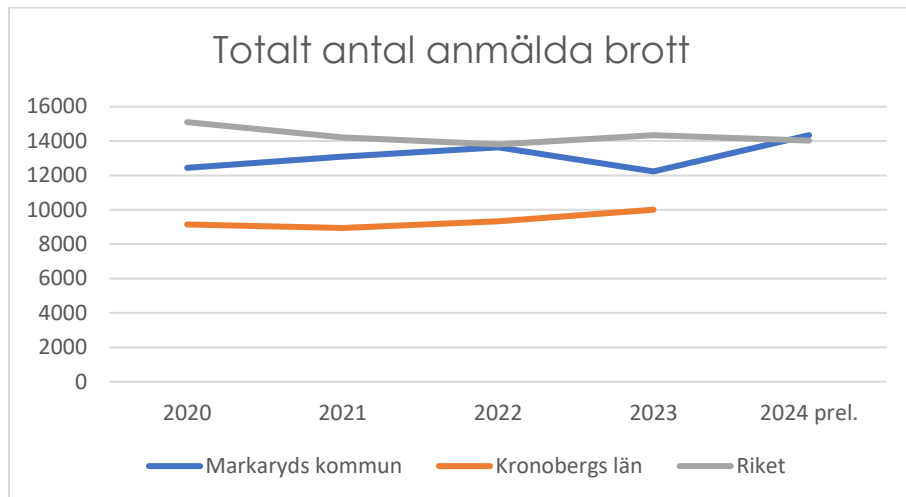
Trygghetsmätningars tillförlighet kan påverkas av olika faktorer, exempelvis antalet svarande. Polisens trygghetsmätning hade 473 svarande från Markaryds kommun¹⁶, Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2023/2024 hade 214¹⁷ och medborgarundersökningen 2024 hade 303 svarande.¹⁸ Det medför att polisens trygghetsmätning är den mest tillförlitliga undersökningen utifrån antalet. De andra undersökningar kan ge indikationer på utveckling men tolkas med större försiktighet. Information från olika källor stärker resultatets tillförlighet och kommer därför inkluderas i uppföljningen. Polisens trygghetsmätning inkluderar inte alla kommuner i Sverige och kan därmed vara missvisande i resultatet för Sverige. Alla kommuner i lokalpolisområde (LPO) Ljungby är däremot inkluderade och anses vara tillförlitliga. I medborgarundersökningen varierar det vilka och hur många kommuner som deltar från Kronobergs län, vilket påverkar mätningen tillförlitlighet i jämförelse med Kronobergs län och därmed även Sverige.

¹⁶ Polisen, 2024

¹⁷ Brottsförebyggande rådet, 2024b

¹⁸ Statistiska centralbyrån, 2024

Totalt antal anmälda brott

Figur 1: *Anmälda brott per 100 000 invånare. Statistik för Kronobergs län år 2024 släpps senare under 2025.* Källa: Brottsförebyggande rådet (BRÅ) (2024a)

Markaryds kommun hade en uppgående trend av antalet anmälda brott, förutom en nergång under 2023, se figur 1. Kommunen har lite högre antal anmälda brott per 100 000 invånare jämfört med riket.¹⁹ Siffrorna för Kronobergs län släpps inte förrän senare under 2025, vilket påverkar jämförelsen. E4 som går igenom Markaryds kommun kan öka sannolikheten att individer som begår kriminella handlingar upptäcks genom trafikkontroller. Dessa individer kan vara resenärer som inte bor eller verkar i kommunen men kan påverka antalet anmälda brott för kommunen. De vanligaste förekommande brotten år 2024 i Markaryds kommun var tillgreppsbrott, bedrägeribrott, trafikbrott och narkotikabrott. Narkotikabrott och trafikbrott är spanings- och ingripandebrott som kan påverkas av polisens aktivitet, där polisen i Markaryds kommun har haft ett extra fokus i enlighet med medborgarlöftet 2023/2024. Trots att tillgreppsbrott är ett av de vanligaste brotten i Markaryds kommun 2024 (275) noteras en stabil minskning sedan 2021 (425).²⁰ Det ska även poängteras att siffrorna för 2024 är preliminär statistik och kan därmed ändras lite när den slutgiltiga statistiken släpps sista mars.

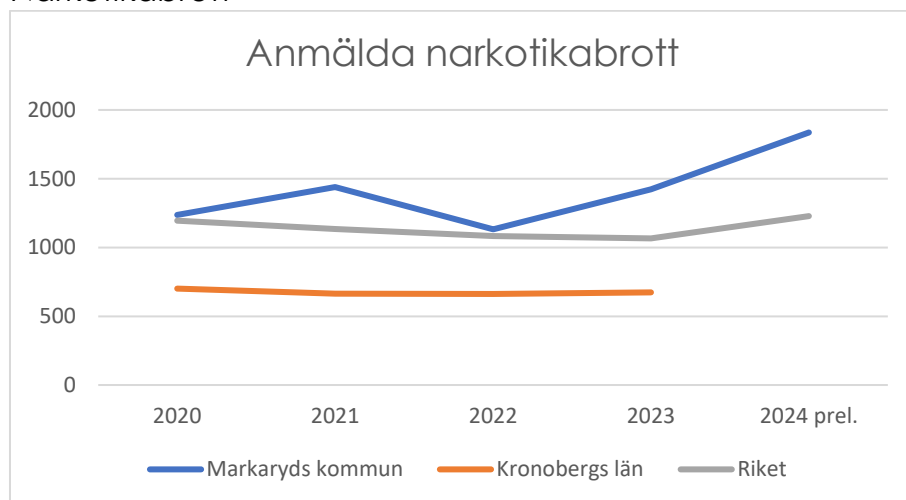
¹⁹ Brå, 2024a

²⁰ Brå, 2024a

Högprioriterade områden

Den årliga lägesbilden baseras på data från föregående år. I det här avsnitt presenteras de högprioriterade områdena i lägesbilden där analyser av utvecklingen från föregående lägesbild beskrivs.

Narkotikabrott

Figur 2: Anmälda narkotikabrott per 100 000 invånare. Statistik för Kronobergs län år 2024 släpps senare under 2025. Källa: BRÅ (2024a)

Lägesbild 2024

Enligt lägesbilden 2024 hade Markaryds kommun en större problematik med narkotikapåverkade personer utomhus enligt olika undersökningar jämfört med Kronobergs län/LPO Ljungby och Sverige.²¹ Vidare indikerade anmälda brott²² och polisens trygghetsmätning²³ att droghandel oftast inte sker i det offentliga rummet utan att problematik främst gäller innehav och bruk. Över tid råder det däremot delade meningar huruvida det skett en försämring eller inte av narkotikaproblematiken beroende på vilken mätning som redovisades. Skolan och fältverksamheten indikerade på ökad användning bland ungdomar. Utifrån antalet personer som inkommit till akuten i Ljungby med besöksorsaken förgiftning/intoxikation gick det däremot att utläsa att det var färre fall av skadligt bruk än tidigare år.²⁴

Åtgärder

Åtgärder som valdes att sättas in för att förebygga problembilden som sågs i lägesbilden 2024 var åtgärder från drogförebyggande gruppen och implementering av drogförebyggande riktlinjer för Utbildning- och kulturförvaltningens verksamheter. Drogförebyggande gruppen har fortsatt arbeta systematiskt med olika former av droger, bland annat narkotikaklassade preparat. Gruppen arbetar nu med en DAP (dokumentation av problembild) med fokus på cannabis samt diskuterar en upplevd kunskapsbrist hos vårdnadshavare. Gruppen har även tidigare tagit fram åtgärdsplaner för VAPE och alkohol. Exempel på åtgärder under 2024 var möte med studentkommittén, vilket även ska genomföras under 2025. Möten i drogförebyggande gruppen har resulterat i bra lägesbilder

²¹ Brå, 2024b; Kolada, u.å.; Polisen, 2024

²² Brå, 2023

²³ Polisen, 2024

²⁴ Akutmottagningen Ljungby, personlig kommunikation, 12 mars 2024

som varit användbara för representerade funktioner, framför allt polisens fortsatta arbete. Det har varit en omorganisation i de som ansvarar för gruppen på grund av personalbyte, vilket påverkat antalet träffar men har under senaste perioden planerat för 2025 för att få ett bra årshjul med vilka evenemang gruppen ska delta på.

Kontroll av implementeringen av riktlinje för drogfri skola har gjorts under 2024. Riktlinjerna tas upp på uppstartsdagarna på gymnasiet och högstadiet vid varje skolstart. Verksamhetschef för grundskola har även via veckobrev påmint rektorerna vid skolstart om riktlinjen. Förslag har lyfts att drogförebyggande gruppen ska ha riktlinjen för drogfri skola som en del av årshjulet för att säkerställa att tjänstepersoner på gymnasiet och högstadiet tar del av riktlinjen. Förslaget tas vidare av drogförebyggande gruppen.

Lägesbild 2025

Markaryds kommun fortsätter öka i antalet narkotikabrott per 100 000 invånare och var över riket, se figur 2. Den vanligaste typen av narkotikabrott under 2024 var eget bruk (126 st), följt av innehav av narkotika (56 st) jämfört med 2023 (87; 51).²⁵ Överlåtelse av narkotika är fortsatt lågt (0 st.), vilket indikerar på att det inte sker i det offentliga rummet. Narkotikabrott är ett spanings- och ingripandebrott, vilket innebär att Polisens aktivitet påverkar antalet anmälda narkotikabrott. Det är därmed fördelaktigt att använda andra källor för att komplettera anmälda narkotikabrott. Vid dialog med polisen framkommer ett fokus på narkotika i kommunen, i enlighet med medborgarlöftet 2023–2024, vilket kan vara förklaring till den fortsatta ökningen av anmälda brott.

Polisens trygghetsmätning 2024 indikerar en förbättring kopplat till narkotika när det kommer till bostäder/tillhåll och narkotikapåverkade personer utomhus jämfört med 2023 vilket även medborgarundersökningen indikerar, se tabell 1. NTU indikerar däremot att problemet ökat.²⁶ De tre undersökningarna indikerar olika utifrån att den öppna droghandeln har ökat (Polisens trygghetsmätning), minskat (NTU) eller ingen förändring (medborgarundersökningen). Öppen droghandel har fortsatt lägre siffror, vilket indikerar på att det inte är alarmerande. Statistik från akutmottagningen i Ljungby visar att antal personer från Markaryds kommun med besöksorsaken förgiftning/intoxikation är fortsatt låg under 2024 (9 st), vilket är i linje med 2023 (9 st).²⁷ Det indikerar att det är få med tyngre bruk av narkotika/alkohol som behöver uppsöka sjukvård.

På områdesnivå syns en förbättring i Markaryd tätort och landsbygden avseende narkotikapåverkade personer utomhus samt bostäder/tillhåll för narkotikamissbrukare jämfört med 2023.²⁸ En liten försämring på observerad narkotikaförsäljning noteras däremot. En försämring i Strömsnäsbruk/Traryd på alla kategorier kopplat till narkotika noteras jämfört med 2023. Det ska däremot poängteras att det är liknande nivåer som 2022, vilket indikerar på en tillfällig förbättring 2023. De tre undersökningarna indikerar att Markaryds kommun oftast ligger mellan Riket och LPO Ljungby/Kronobergs län när det kommer till problematik med narkotika, se tabell 1. Polisens fokus på narkotika i kommunen har lett till fler kontroller och därmed ökad synlighet som kan påverka allmänhetens uppfattning av narkotikapåverkade personer utomhus samt narkotikaförsäljning i området.

²⁵ Brå, 2024a

²⁶ Brå, 2024b

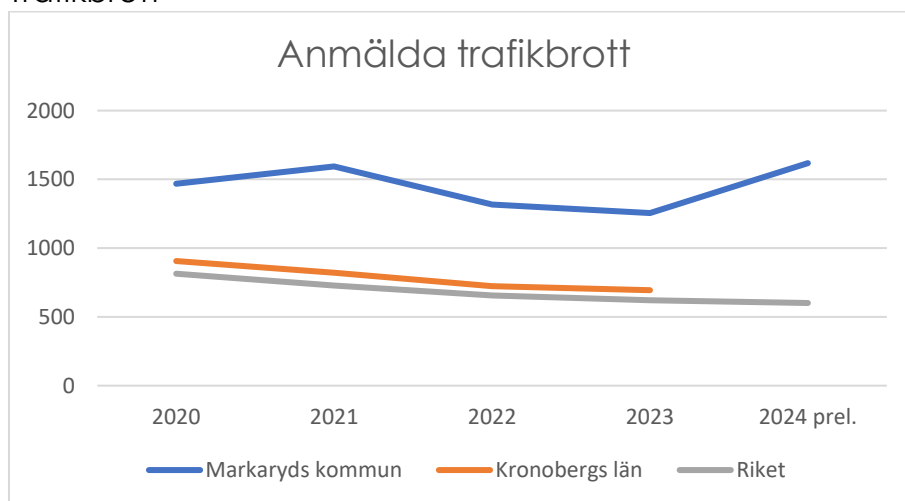
²⁷ Akutmottagningen Ljungby, personlig kommunikation, 25 februari 2025

²⁸ Polisen, 2024

Fråga	Markaryds kommun		LPO Ljungby	Riket
	2023	2024	2024	2024
<i>Polisens trygghetsmätning 2024 (Polisen, 2024)</i>				
1. Andel som uppger problem med personer påverkade av narkotika utomhus	16%	13%	8%	13%
2. Andel personer som uppger ha observerat en narkotikahandel i bostadsområdet	4%	6%	4%	9%
3. Bostäder, tillhåll för narkotikamissbrukare	12%	10%	6%	8%
<i>Nationella trygghetsundersökningen 2023/2024 (Brå, 2024b)</i>				
4. Problem med personer påverkade av alkohol eller droger utomhus i det egna bostadsområdet	4%	6%	5%	6%
5. Problem med öppen narkotikahandel i det egna bostadsområdet	4%	2%	4%	6%
<i>Medborgarundersökningen 2024 (Kolada, u.å.)</i>				
6. Få problem med personer som är påverkade av alkohol eller narkotika i kommunen	63%	68%	68%	63%
7. Få problem med narkotikahandel i kommunen	41%	41%	50%	46%

Tabell 1: Trygghetsundersökningar under 2024.

Trafikbrott

Figur 3: Anmälda trafikbrott per 100 000 invånare. Statistik för Kronobergs län år 2024 släpps senare under 2025. Källa: BRÅ (2024a)

Lägesbild 2024

Lägesbilden 2024 visade att trafikbrott är en brottstyp där Markaryds kommun hade fler anmälda trafikbrott per 100 000 invånare än Kronobergs län och Sverige.²⁹ Specifikt var det problematik kring fortkörning, buskörning med moped och mc samt att trafikregler inte respekterades enligt Polisens trygghetsmätning och Nationella trygghetsundersökningen (NTU).³⁰ Störande trafik med motorfordon ansågs även vara en problematik enligt medborgarundersökningen 2023.³¹ Problematiken var främst kopplad till Strömsnäsbruk/Traryd, där fortkörning var utmärkande.³² E4:ans genomfart i Markaryds kommun kunde dock påverka antalet trafikbrott, då brottsstatistiken även innefattar individer som inte bor eller verkar i kommunen. Polisen indikerade att medelhastigheten var låg och det hade detekterats ett fåtal individer som körde för fort, vilket kunde påverka den allmänna upplevelsen av trafikproblematiken.

Åtgärder

Följande åtgärder att sättas in utifrån lägesbilden 2024. En hastighetsplan för att sänka standardhastigheten från 50 km/h till 40 km/h i alla tätorter i kommunen samt sänka hastigheten till 30 km/h på platser där många barn vistas, exempelvis vid skolor och förskolor. Ändringen genomfördes under hösten 2024 och under 2025 kommer hastighetsplanen utvärderas. Andra trafiksäkerhetsförbättringsåtgärder under 2024 var bland annat fysiska farthinder (vägbulor och chikaner/sidoförskjutning) som placerats på strategiska platser. Hastighetsdisplayer har under sommaren 2024 satts upp på Västergatan i Markaryd och i mars 2024 på Mjärydsvägen i Strömsnäsbruk. Kommunikationsinsatser kring trafikbrott har även genomförts genom ett reportage tillsammans med kommunpolisen i aprilnumret av kommunbladet.

Lägesbild 2025

Markaryds kommun har fler anmälda trafikbrott per 100 000 invånare än riket, se figur 3. Trafikbrott är också ett spanings- och ingripandebrott. Polisen har ett fokus på trafikbrott i Markaryds kommun, i enlighet med medborgarlöftet 2023–2024, vilket därmed kan förklara varför Markaryds kommun är högre upp än Kronobergs län och riket. Vidare går E4 genom Markaryds kommun, vilket kan resultera i att fler trafikbrott inkluderas i statistiken som kopplas till individer som inte bor eller verkar i kommunen. Det är främst rattfylleri (narkotika), olovlig körning och smitning med inga eller lindriga material- och personskador.³³ Den upplevda problematiken kring trafikbrott i Markaryds kommunen kopplas främst till fortkörning där kommunen även har en större problematik än LPO Ljungby/Kronobergs län och riket enligt trygghetsundersökningarna, se tabell 2. Problematik på kommunnivå är hyfsat oförändrat enligt trygghetsmätningarna.

På områdesnivå är trafikbrott ett större problem i Strömsnäsbruk/Traryd än resterande orter, framför allt när det gäller att bilar kör för fort samt trafikregler inte respekteras.³⁴ Åtgärder som kommunikationsinsatsen och polisens kontroller har haft ett litet extra fokus på Strömsnäsbruk/Traryd för att möta och motverka problemet. Enligt Polisens trygghetsundersökning har framför allt bilar som kör för fort minskat från 72% 2023 till 60% 2024,

²⁹ Brå, 2024a

³⁰ Polisen, 2024; Brå, 2024b

³¹ Kolada, u.å.

³² Polisen, 2024

³³ Brå, 2024a

³⁴ Polisen, 2024

vilket kan indikera på åtgärdernas effekt. Hastighetsdisplayen visar även att medelhastigheten vid Mjärvsvägen är 34–36 km/h och Västergatan är 37–40 km/h. 66–78% är under 40 km/h medan 96–98% är under 50 km/h på båda vägarna. Mätperioden inkluderar även tiden före omställningen till 40 km/h. Detta indikerar att hastigheterna generellt är enligt lag inne i tätorterna och att omställningen till 40 km/h kan bli lyckad.

Fråga	Markaryds kommun		LPO Ljungby	Riket
	2023	2024	2024	2024
<i>Polisens trygghetsmätning 2024 (Polisen, 2024)</i>				
1. Upplevda problem med fortkörning	51%	51%	44%	42%
2. Upplevda problem med buskörning med moped och mc	20%	22%	19%	24%
3. Trafikregler respekteras inte	23%	22%	21%	22%
<i>Nationella trygghetsundersökningen 2023/2024 (Brå, 2024b)</i>	2022/ 2023	2023/ 2024	Kronobergs län	
4. Problem med fortkörning i det egna bostadsområdet	30%	31%	18%	17%
5. Problem med övrig störande körning	13%	17%	11%	13%
<i>Medborgarundersökningen 2024 (Kolada, u.å.)</i>			/Kronobergs län	
6. Problem med övrig störande körning	69,7%	68%	78,2%	67,6%

Tabell 2: Trygghetsundersökningar under 2024.

Sociala faktorer

Lägesbild 2024

Sociala faktorer kan vara riskfaktorer som ökar risken att utveckla normbrytande beteende och skyddsfaktorer som minskar risken att utveckla normbrytande beteende, det är därför av vikt att fokusera på sociala faktorer i det generella brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet. Positiv skolanknytning och prestationer i skolan är viktiga skyddsfaktorer för att motverka en negativ utveckling på kort och lång sikt.³⁵ Lägesbilden 2024 visade att skolrelaterade indikatorer visade på en negativ utveckling kopplat till gymnasiebehörighet.³⁶ Det uppvisades även en negativ trend kopplat till sysselsättning, som är en viktig skyddsfaktor.³⁷ Ungdomar som inte hade en sysselsättning blev fler och hamnade därmed på kommunens aktivitetsansvarig (KAA)-lista. Sociala faktorer bör ha ett brett fokus där arbetet med olika risk- och skyddsfaktorer integreras i kommunens arbete, både i det generella arbetet och i form av extra satsningar vid behov. TeamETT:s arbete med skolnärvaro och arbete som gjordes för att få fler i sysselsättning av KAA och Aktivitet förebygger (AF), prioriterades och utvecklades under 2024.

Polisens statistik visade en ökning av brottslighet hos ungdomar (15–17 år) senaste året, det borde därför även finnas ett extra fokus på de ungdomar med ett flertal riskfaktorer. Ett ökande antal

³⁵ Andershed & Andershed, 2019

³⁶ Skolverket, u.å

³⁷ Andershed & Andershed, 2019

riskfaktorer ökar dessutom risken för normbrytande beteende.³⁸ Samma typ av normbrytande beteende beror inte på samma orsaker hos alla individer. Det är individuellt vilka som är orsaksfaktorerna till att just den personen som leder till brottsliga handlingar. Det borde därför även finnas ett individperspektiv i arbetet med risk- och skyddsfaktorer på en bredare nivå enligt lägesbilden 2024.

Åtgärder

En åtgärd som sattes in under 2024 var en förstudie som undersökte samverkansformer kopplat till ungdomar som riskerar att utveckla normbrytande beteende (riskfaktorer). Slutsatsen från förstudien var att SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) var möjligt i Markaryds kommun. Kommunen beslutade att implementera en variant av SSPF med individfokus. Implementeringen kommer ske under våren 2025 med start i Strömsnäsbruk utifrån rekommendationer från förstudien. En annan åtgärd kopplat till skolnärvaron var TeamETT som varit verksamma sedan 2023. Under 2024 har TeamETT exempelvis introducerat närvarorutinen till anpassad grundskola i Strömsnäsbruk, implementerat användandet av Kronobarnsmodellen i verksamheternas närvaroarbeta samt stöttat och följt upp verksamheternas arbete med närvaro. Vid varje skolstart har även en representant deltagit på föräldramöten i grundskolan för att informera vårdnadshavare om vikten av god skolnärvaro. TeamETT har även haft individärenden, där frånvaron är 20% eller mer, där olika åtgärder har satts in såsom hembesök och föräldramöten. Under hösten 2024 sänktes frånvarogränsen till 10%, vilket innebär att man ska arbeta med elever med 10% eller mer frånvaro i skolan.

Åtgärder kopplat till sysselsättning har varit Aktivitet Förebygger samt Kommunens aktivitets ansvar (KAA). Aktivitet förebygger har varit verksam sedan hösten 2022. Insatser som genomförts under 2024 var individuellt stöd exempelvis etablering av kontakt och logistik mellan barn och föreningar. Det har även genomförts gruppaktiviteter såsom morgonträning med frukost samt samarbete med Skol IF och after school-verksamheter för att ge bredare fritidsmöjligheter. Specifika projekt och stöttning såsom bästa lovet (aktivitetsprogram för skolloven) och praktikplatser/sommarjobb för ungdomar har genomförts. KAA-funktionen har arbetat med ungdomar som inte läser på gymnasiet och inte har någon annan sysselsättning. Under 2024 har förebyggande insatser såsom motiverande samtal, hjälp med CV/personligt brev, kontakt med arbetsgivare, feriepraktiksarbete och vägledande samtal genomförts. Ansvarig för KAA har även och kommer fortsättningsvis arbeta förebyggande med åk 9 genom motiverande arbete för att ungdomarna ska få godkända betyg och därmed bli behörig till ett gymnasieprogram. Ifall elever har hög risk för att inte få gymnasiebehörighet ska KAA planera för att ungdomar som saknar behörighet till gymnasiet ska söka till IM programmet för att inte ungdomarna ska försvinna ur skolsystemet.

Lägesbild 2025

Skolrelaterade indikatorer

Behörigheten till gymnasiet har ökat något under läsåret 2023/2024 (71%) jämfört med läsåret 2022/2023 (67%).³⁹ Markaryds kommun har två högstadieskolor, Markaryds skola och Strömnässkolan. Markaryds skola har haft en negativ trend senaste tre åren men vände den under

³⁸ Andershed & Andershed, 2019

³⁹ Skolverket, u.å.

läsåret 2023/2024 då behörigheten gick upp till 85% jämfört med 72% läsåret 2022/2023. Strömsnäsbruk har en fortsatt negativ trend med gymnasiebehörigheten där 50% har behörighet till gymnasiet jämfört med 57% läsåret 2022/2023. Det är fler flickor än pojkar som har behörighet till gymnasiet på båda högstadieskolorna, vilket har varit en ihållande trend förutom under läsåret 2022/2023.

Statistik från närvaroteamet, TeamETT, visar att den totala skolfrånvaron har minskat hösten 2024 (10%) jämfört med hösten 2023 (12%). Den ogiltiga frånvaron är fortsatt låg på 1,2% för hela kommunen. Det har skett en förbättring på samtliga skolor i kommunen, där den största förbättringen var på Strömsnässkolan årskurs 7–9. Exempelvis har elever med mer än 15% frånvaro minskat under hösten 2024 (35%) jämfört med hösten 2023 (57%) samt elever med mer än 25% frånvaro minskat under hösten 2024 (14%) jämfört med hösten 2023 (24%). Högstadiet har fortsatt högre frånvaro än de lägre åldrarna. En liten försämring eller ingen förändring noteras på Markaryds skola årskurs 7–9 när det kommer till frånvaro 25–39% samt 40% eller mer medan en förbättring noteras på de med 15–24% frånvaro. Att det inte blivit en förbättring kan bero på personalomsättningen som skett under hösten 2024 men skolan stärker upp arbetet kring frånvaroarbetet, exempelvis genom en extra tjänst inom elevhälsan, för att vända trenden.

Sysselsättning

Statistik från KAA som omfattar ungdomar mellan 16–20 år visar fortsatt många ungdomar som inte går i gymnasiet eller har en annan typ av sysselsättning. I september 2024 var det 56 ungdomar på KAA-listan medan det i december 2024 var 48 ungdomar. I december 2024 var det 75% av ungdomarna på KAA-listan som hade någon sysselsättning, vilket är en ökning med 14 procentenheter jämfört med december 2023 (61%). Det är runt 65% som är pojkar på KAA-listan men det är någorlunda jämnt fördelat mellan den södra och norra kommundelen. Det finns inga direkta skillnader mellan inrikes- och utrikesfödda. KAA-funktionen indikerar även att bakomliggande faktorer som kan påverka KAA-listan är utbildningsbakgrund i familjen, socioekonomiska faktorer, psykisk ohälsa, NPF-diagnoser och tidigare eller nuvarande problematik med narkotika eller annan kriminalitet. Aktivitet förebygger har sedan starten hösten 2022 gett 120 individuella insatser (35% tjejer; 65% killar) från förskoleklass till gymnasiet samt ungdomar från socialtjänsten. Majoriteten var från årskurs 4–6 (34%) och årskurs 7–9 (44%). Målet med insatserna är att få barn och unga till någon form av meningsfull fritid.

Den generella sysselsättningen bland alla invånare har ökat från 2021 (73%) till 2023 (78%).⁴⁰ De flesta som är arbetslösa under 2023 återfinns i Strömsnäsbruk (7%), men en fortsatt minskning av arbetslösheten kan utläsas. Resterande områden ligger mellan 1,5–6%. Arbetsförmedlingen indikerar att arbetslösheten har haft ett medelvärde på 7,3% 2024, vilket är en ökning jämfört med 2023 (6,4%).⁴¹ Ökningen följer övrig trend i Sverige⁴² sett till den lågkonjunktur Sverige och Europa befinner sig i. Det lokala näringslivet rapporterar samtidigt att företagen har behållit i så stor utsträckning som möjligt personal även om det varit mindre att göra. Anledningen beskrivs bland annat som framtidsoptimism och att företagen önskar stå redo med personalbemanning när konjunkturen vänder.

⁴⁰ EMBRACE, 2025

⁴¹ Arbetsförmedlingen, 2025

⁴² SCB, 2025

Brottsligt beteende 15–17 år

En tidig kriminell debut är en riskfaktor.⁴³ Polisens statistik visar att brottslighet hos ungdomar 2024 (56) har ökat jämfört med 2023 (44), 2022 (17) och 2021 (51). År 2022 var däremot en tillfällig minskning. Ungdomsbrott som ökat 2024 är främst trafikbrott och våldsbrott. Ökningen kan delvis förklaras genom polisens satsning mot trafikbrott i Markaryds kommun, i enlighet med medborgarlöfte 2023/2024.

Otrygghet

Lägesbild 2024

Lägesbilden 2024 visade att den upplevda otryggheten hade minskat de senaste åren enligt Polisens trygghetsmätning.⁴⁴ Vid mätningen 2023 uppmättes det lägsta problemindexet sedan 2012. Det kunde indikera att det fokus som Markaryds kommun hade haft på tryggheten de senaste åren också hade gett effekt. Även otryggheten hos företagarna hade minskat enligt Svenskt Näringslivs företagsrankning.⁴⁵ Trots förbättringarna av den upplevda tryggheten i kommunen fanns det ett behov av ett fortsatt arbete för att bibehålla den positiva utvecklingen. Framför allt behövdes ytterligare insatser för att motverka otrygghet vid utomhusvistelse samt rädsla för specifika personer i det egna bostadsområdet.

Mätningen visade att Strömsnäsbruk/Traryd fortfarande hade en högre upplevd otrygghet än resterande orter i kommunen,⁴⁶ vilket motiverade ett fortsatta fokus inom projektet Strömsnäs/Traryd 2030. Företag i Markaryds kommun hade en högre påverkan av brottslighet/otrygghet jämfört med medelvärdet i Sverige,⁴⁷ vilket även påpekade vikten av att arbeta trygghetsfrämjande med näringslivet.

Åtgärder

Åtgärder som satts in under 2024 har främst varit trygghetsdialoger av olika slag. Under året har trygghetsdialog för alla medborgare skett vid vårmarknaden där representanter från stabs- och säkerhetsavdelningen deltog. Trygghetsdialog för näringslivet har skett cirka en gång/månad, med undantag för semestrar och ledigheter, där kommunpolis, näringslivschef samt stab- och säkerhetschefen deltagit.

Det har genomförts trygghetsdialog med det muslimska samfundet och föreningen varannan till var tredje månad, vilket initierats av brottsförebyggaren, kommunpolisen och integrationsstrategen. Det har även genomförts en trygghetsenkät tillsammans med SFI för att komplettera polisens trygghetsmätning, enkätens innehåll baseras även på polisens trygghetsmätning för att möjliggöra jämförelse.

⁴³ Andershed & Andershed, 2019

⁴⁴ Polisen, 2024

⁴⁵ Svenskt näringsliv, u.å.

⁴⁶ Polisen, 2024

⁴⁷ Svenskt näringsliv, u.å.

Lägesbild 2025

Vid trygghetsdialogen på vårmarknaden framkom att medborgarna generellt känner sig trygga i Markaryds kommun. Några äldre indikerade att de var lite otrygga ifall de skulle promenera ute sent på kvällen. Otrygghetskänslan baserades mest på känslan av sårbarhet då det var svårt att försvara sig mer än risken att utsättas. Det följer den nationella trenden där äldres otrygghet i huvudsak har andra orsaker än egen utsatthet för brott.⁴⁸

Trygghetsdialogerna med näringslivet har exempelvis lett till att företagare har fått stöd i olika sätt att polisanmäla och stöd i deras brottsförebyggande arbete utifrån hur kamerabevakning får bedrivas. Dialogerna har även resulterat i större förståelse för kommunen och polisens arbete med olika frågor såsom narkotika. Företagens lokala problematik exempelvis stölder har också tagits i beaktning vid trygghetsdialogerna, som lett till olika åtgärder främst från polisen. Brottligheten och otrygghetens påverkan på företagen i Markaryds kommun minskade kraftigt 2023, se bild 1.⁴⁹ Under 2024 noteras att minskningen från 2023 stabiliserats, vilket indikerar på att det inte var ett tillfälligt resultat 2023 samt att den följer rikets utveckling.

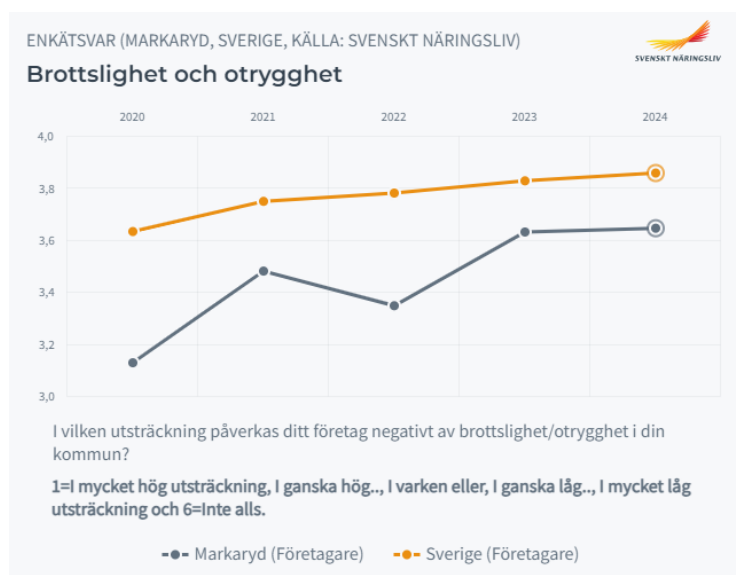

Bild 1: Utvecklingen över tid i kategorin brottslighet och otrygghet hos företagarna i Sverige och Markaryds kommun. Källa: Svenskt näringsliv (u.å.)

På trygghetsdialogerna med det muslimska samfundet har det framkommit ett behov av information om och dialog med olika kommunala verksamheter samt polisen utifrån frågeställningar såsom kriminalitet, koranbränning, socialtjänsten och skolans arbete. Det har lett till att representanter från skolan, ekonomiskt bistånd och kommunikationsstrategen har deltagit vid trygghetsdialogerna. Separata dialoger med behandlingssidan av socialtjänsten och polisen där hela samfundet/föreningen var inbjuden har även genomförts. Samfundet upplevde att de fått en större förståelse för de kommunala verksamheterna och polisen. Kommunikationsstrategen har tagit fram en broschyr med olika kommunikationsvägar på arabiska för att öka möjligheten att ta del av informationen från kommunens kommunikationskanal.

⁴⁸ Brå, 2024c

⁴⁹ Svenskt näringsliv, u.å.

Fråga	Markaryds kommun		LPO Ljungby	Riket
	2023	2024	2024	2024
<i>Polisens trygghetsmätning 2024 (Polisen, 2024)</i>				
1. Otrygg ute ensam sen kväll	25%	24%	20%	22%
2. Rädd för speciella personer i egna bostadsområdet	12%	11%	7%	8%
3. Otrygg vid besök av restaurang, bar eller disco	3%	6%	5%	7%
4. Otrygg vid besök av sportevenemang	2%	3%	3%	4%
5. Otrygg vid besök av föreningsmöten, kurser och liknande	1%	4%	2%	2%
6. Otrygg när man ska åka buss eller tåg	5%	9%	6%	8%
7. Andel avstått från någon typ av aktivitet	9%	11%	9%	13%
<i>Nationella trygghetsundersökningen 2023/2024 (Brå, 2024b)</i>				
8. Otrygghet vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet	33%	36%	27%	25%
9. Valt en annan väg eller ett annat färd sätt på grund av oro för att utsättas för brott	21%	19%	22%	23%
10. Avstått från någon aktivitet på grund av oro för att utsättas för brott	13%	12%	12%	12%
<i>Medborgarundersökningen 2024 (Kolada, u.å.)</i>				
11. Trygg utomhus i området där du bor när det är mörkt ute	75%	72%	78%	78%
12. Trygg utomhus i området där du bor när det är ljust ute	94%	91%	95%	96%

Tabell 3: Trygghetsundersökningar under 2024.

Den upplevda otryggheten i Markaryd har liknande siffror 2024 som 2023, se tabell 3. En mindre försämring noteras på den upplevda otryggheten kopplat till att åka tåg eller buss, det ska dock noteras att alla siffror fortfarande var på låga nivåer som innebär att det inte var ett särskilt påtagligt problem. Kvinnor var fortsatt mer otrygga än män enligt Polisens trygghetsmätning.⁵⁰ Problemindexet är dock samma som 2023, vilket är det bästa resultatet sedan 2012. Generellt känner medborgarna sig trygga i Markaryds kommun men har en något högre upplevd otrygghet jämfört med LPO Ljungby/Kronobergs län och riket. Det motiverar det fortsatta arbetet med trygghetsfrågorna trots de låga nivåer. Trygghetsenkäten från SFI visade att 27% var otrygga ifall de går ute ensam sent en kväll, vilket stämmer överens med siffrorna från Polisens trygghetsmätning. Trygghetsenkäten från SFI visar däremot att svarande är mer otrygga när de åker buss och tåg (34%), går på sportevenemang (28%) och går på föreningsmöten, kurser eller liknande

⁵⁰ Polisen, 2024

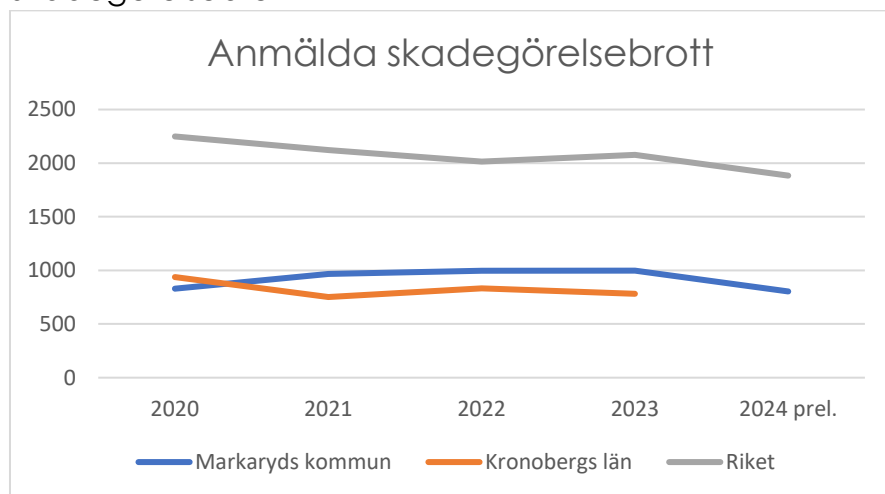
(39%). Det ska noteras att svarande från SFI (46 st) inte kan representera hela gruppen men det kan ge indikationer för utvecklingen av trygghetsarbete kopplat till gruppen samt utveckla insamling av material.

På områdesnivå har Strömsnäsbruk/Traryd en högre upplevd otrygghet jämfört med resterande områden.⁵¹ Det är framför allt upplevd otrygghet ute ensam sen kväll, rädd för speciella personer i egna bostadsområdet och känsla av otrygghet vid föreningsmöte, kurser och liknande. De flesta kategorierna är på ungefär samma nivå som 2023 förutom otrygghet vid föreningsmöten, kurser och liknande som ökat 2024 (7%) jämfört med 2023 (3%) samt trygg ute sent ensam sen kväll som ökat 2024 (45%) jämfört med 2023 (40%). Ungdomsgång som bråkar och stör ordningen (34%) samt folk som bråkar och slåss utomhus (19%) har även ökat jämfört med 2023 (26%; 11%). Trygghetsarbetet i Strömsnäsbruk/Traryd fortsätter bland annat genom Strömsnäsbruk/Traryd 2030. Det ska dock poängteras att Strömsnäsbruk/Traryd de tre senaste åren stabiliserat sin förbättring under probleminde tre. På Markaryds landsbygd är det främst oro för inbrott i bostad och förråd som påverkar, vilket följer den nationella oron för landsbygd.

Fokusområden

Den årliga lägesbilden baseras på data från föregående år. I det här avsnitt presenteras fokusområdena i lägesbilden där utvecklingen från föregående lägesbild analyseras.

Skadegörelsebrott

Figur 4: Anmälda skadegörelsebrott per 100 000 invånare. Statistik för Kronobergs län år 2024 släpps senare under 2025. Källa: BRÅ (2024a)

Lägesbild 2024

Lägesbilden 2024 visade att skadegörelsebrott är en brottstyp där det fanns ett mörkertal, vilket både kartläggningsverktyget EMBRACE⁵² och trygghetsmätningarna indikerade. Enligt Polisens trygghetsmätning och NTU hade Markaryds kommun en större problematik med upplevd skadegörelse än LPO Ljungby/Kronobergs län och riket i stort.⁵³ Däremot visade trygghetsmätningarna på en positiv utveckling av den upplevda problematiken kopplat till skadegörelse och nedskräpning i kommunen över tid. På områdesnivå syntes en positiv utveckling

⁵¹ Polisen, 2024

⁵² EMBRACE, 2025

⁵³ BRÅ, 2023

i Markaryds tätort och landsbygd, medan det fanns en negativ utveckling i Strömsnäsbruk/Traryd.⁵⁴ Utifrån EMBRACE gick det även att utläsa två hotspots, Markaryds skola och Strömsnässkolan.⁵⁵ Konsekvenserna av skadegörelse var framför allt de kostnader som den innebär för kommunen. Under 2023 innebar reparationer och dylikt en kostnad för fastighetsenheten på 343 000 kr. Det fanns ingen förd statistik på skadegörelsekostnaderna i skolan, vilket kan indikera på att kostnaden var ännu högre.

Åtgärder

Åtgärder som sattes in under 2024 var åtgärdsplanen från skadegörelsegruppen som hade fokus på Markaryds skola och Strömsnässkolan. Exempel på åtgärder för Markaryds skola var att låsa undertaksplattorna i Hunehallen, kontinuerligt kontrollera buskage och annat insynsskyddade samt se över utvecklande av nattvandring. Åtgärder för Strömsnässkolan var exempelvis att ta med perspektiv till nybyggnationen av skolan såsom sensorstyrda kranar och torkhållare samt sätta upp fler kamerabevakningsskyltar. Kommunikationsinsatser om hur skadegörelse rapporteras ifall det upptäcks via exempelvis felanmälningar samt generell information kring ämnet publicerade i kommunbladet. Tidigare har kamerabevakning satts upp på Markaryds skola i augusti 2023 samt på Strömsnässkolan i augusti-september 2021, vilket har visat effekt. Under skollovet genomförs ”Bästa lovet”, vilket är ett aktivitetsprogram för att öka vuxenledda aktiviteter under loven. Aktiviteterna har varit väldigt populära och blivit uppbokade snabbt.

Lägesbild 2025

Markaryds kommun har under 2024 en nedåtgående trend i antalet anmälda skadegörelsebrott per 100 000 invånare, se figur 4. Markaryds kommun hade en lägre nivå än riket i sin helhet. Kartläggningsverktyget EMBRACE indikerar att det kan finnas ett visst mörkertal av antalet anmälda skadegörelser.⁵⁶ Under 2024 minskade antalet inrapporterade skadegörelser i Markaryds kommun (132) jämfört med 2023 (204), minskningen inkluderar även Strömsnässkolan och Markaryds skola. Majoriteten av underkategorierna, utom nedskräpning, har minskat under 2024, vilket kan förklaras av att underkategorin lades in i EMBRACE undan 2024. Tidigare har nedskärning rapporterats under skadegörelse - ej klotter, skadegörelse övrigt och skadegörelse mot kommun, vilket kan vara en delförklaring till minskningen. Andra förklaringarna kan vara aktivitetsprogrammet under skolloven, kamerabevakningen samt åtgärder från skadegörelsegruppen. En minskning av kostnader för fastighetsenheten på grund av skadegörelse under 2024 (184 828 kr) jämfört med 2023 (343 000 kr) bekräftar även trenden. Skolan började under 2024 att kartlägga sina kostnader för skadegörelse, vilket blev ungefär 33 000 kr. Skadegörelsen som utmärker sig för 2024 var toalettrelaterad där batteristölder från sensorstyrda kranar under skoltid stack ut på Markaryds skola och stopp i toaletten och klotter på Strömsnässkolan.

⁵⁴ Polisen, 2024

⁵⁵ EMBRACE, 2025

⁵⁶ EMBRACE, 2025

Fråga	Markaryds kommun		LPO Ljungby	Riket
	2023	2024	2024	2024
<i>Polisens trygghetsmätning 2024 (Polisen, 2024)</i>				
1. Upplevda problem med nedskräpning	37%	41%	31%	32%
2. Upplevda problem med skadegörelse	30%	28%	23%	27%
<i>Nationella trygghetsundersökningen 2023/2024 (Brå, 2024b)</i>	2022/ 2023	2023/ 2024	Kronobergs län	
3. Problem med skadegörelse i det egna bostadsområdet	9%	7%	4%	6%
4. Problem med klotter i det egna bostadsområdet	3%	2%	3%	5%
<i>Medborgarundersökningen 2024 (Kolada, u.å.)</i>			Kronobergs län	
5. Få problem med skadegörelse eller klotter i kommunen	76%	83%	80%	72%
6. Få problem med nedskräpning i kommunen	56%	58%	62%	60%
7. Åtgärder mot skadegörelser eller annan förstörelse fungerar bra i kommunen	69%	68%	65%	65%

Tabell 4: Trygghetsundersökningar under 2024.

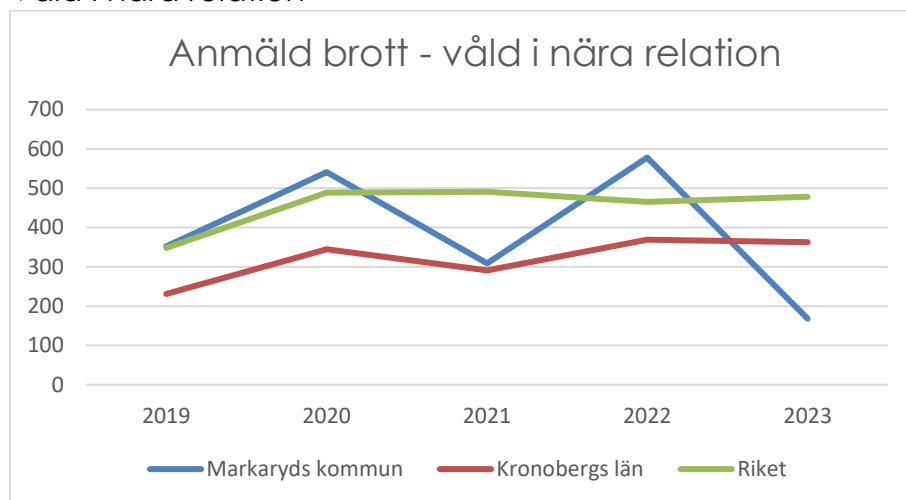
En minskning av skadegörelse indikeras av alla trygghetsmätningar, se tabell 4. En ökning av upplevd nedskräpning indikeras däremot av majoriteten av trygghetsmätningarna. Utsattheten för skadegörelse är fortsatt låg, vilket indikerar att upplevelsen av skadegörelse baseras på offentliga platser.⁵⁷ I Markaryds tätort och landsbygd syns fortsatt låga nivåer av upplevd skadegörelse och nedskräpning medan en försämring noteras i Strömsnäsbruk/Traryd, framför allt den upplevda nedskräpningen. Skadegörelsen på Strömsnäsolan, framför allt utomhus, har minskat vilket kan indikera att det är andra platser som är orsaken till upplevelsen.⁵⁸ En förklaring kan vara medierapporteringen om de förfallna och övergivna husen som rapporterades under sommaren 2024.⁵⁹ Skadegörelsegruppen fortsätter arbeta med bland annat nedskräpning och skadegörelse samt att kommunen fortsätter arbetet med övergivna/förfallna hus i de norra kommundelarna.

⁵⁷ Polisen, 2024

⁵⁸ EMBRACE, 2025

⁵⁹ Lundström, 2024a; 2024b; 2024c; Smälänningen, 2024

Våld i nära relation

Figur 5: Anmälda brott – våld i nära relation per 100 000 invånare. Källa: BRÅ (2023)

Lägesbild 2024

Lägesbilden 2024 visade att det fanns en ökande trend av anmälda brott kopplat till våld i nära relation,⁶⁰ vilket bekräftades av antalet orosanmälningar kopplat till våld i nära relation som kommer till socialtjänsten i Markaryds kommun. Dialoger med lokala aktörer (Polisen, kvinnojouren Märta, Familjefrid, Svenska kyrkan, socialtjänsten och elevhälsan) visade att det psykiska våldet var mest framträdande och att våldet var en eskalerande process. Det ekonomiska våldet var en faktor som håller kvar offret i en relation, men som också kan fortsätta efter relationen avslutats. När det gäller våld i nära relation hos unga var det digitala våldet mest framträdande, men även det sexuella våldet var vanligt förekommande.

Åtgärder

Åtgärden som sattes in under 2024 var våld i nära relations-gruppen. Gruppen har genomgått hela det kunskapsbaserade arbetssättet med kartläggning, orsaksanalys, åtgärdsplan och uppföljning. Åtgärder var exempelvis att ta fram ett APT-material kopplat till våld i nära relation och rutiner för hantering av våld i nära relation hos IFO. Vid uppföljningsmötet togs beslutat att fortsätta satsningen mot våld i nära relation via konceptet "Kommun fri från våld" som beslutades av politiken under sommaren. Målet med "Kommun fri från våld" är att stärka kommunens kapacitet att bedriva ett strategiskt, långsiktigt och kunskapsbaserat våldsförebyggande arbete mot generellt våld och mäns våld mot kvinnor. Åtgärderna i åtgärdsplanen från våld i nära relationsgruppen kommer fortsättas att genomföras hos varje aktör men gruppen kommer inte fortsätta att ha möten.

Lägesbild 2025

Brott inom våld i nära relation är en kombination av olika brottskoder, vilket BRÅ tar fram till kommunerna varje år. BRÅ släpper antalet anmälda brott inom våld i nära relation för 2024 senare under 2025, vilket resulterat till att lägesbilden 2025 behöver utgå från siffror från 2023. Våld i nära relation har haft en ökande trend fram tills 2022, därefter har den minskat kraftigt se figur 5. Det är fortsatt det fysiska våldet som anmäls, främst mot kvinnor. Det finns troligtvis ett mörkertal av

⁶⁰ BRÅ, 2024a

det fysiska våldet men framför allt av resterande våldstyper inom våld i nära relation. De andra våldstyperna är psykiskt, sexuellt, ekonomiskt, materiellt, digitalt, latent och försummelse.⁶¹ Antalet ärenden kopplat till våld i nära relation hos socialtjänsten under 2024 (11) minskade jämfört med 2023 (16). Statistik från Familje Frid indikerar på en ökning under 2024 (11) jämfört med 2023 (5) där det främst var kvinnor som blivit utsatta. Det kan indikera på att socialtjänsten blivit bättre på att hänvisa klienter till Familje Frid. De vanligaste våldstypen hos Familje Frid var psykiskt, fysisk och materiellt våld, tätt följt av ekonomiskt våld. Kvinnojouren Märta bekräftar att de fått några nya ärenden från Markaryds kommun men påpekar att personerna inte behöver uppge var de kommer ifrån. Jouren har även kontakt med kvinnor från kommunen sedan tidigare, vilket baseras på huruvida kvinnan vill ha en fortsatt kontakt. Det ska dock poängteras att ökande siffror inte alltid är en negativ utveckling utan kan vara en minskning av mörkertalet.

Det förs ingen statistik på våld i nära relation bland unga men skolan informerar att för generellt våld var det vanligast med fysiskt våld, främst pojke som utsätter annan pojke. Det verbala och digitala våldet verkar minska i norra kommundelen, vilket delvis kan förklaras av mobilförbud i skolan. Södra kommundelen har inte uttryckt ett problem kopplat till det digitala våldet. För det verbala våldet finns inga könsskillnader där både utsatt och utövare är av båda könen.

Välfärdsbrott och otillåten påverkan

Lägesbild 2024

Välfärdsbrott och otillåten påverkan är två områden som är viktiga att arbeta med för att stärka och bibehålla demokratin.⁶² Välfärdsbrott kan leda till ekonomiska följder, kvalitetsbrister samt att det år 2021 kostade det svenska samhället 14,6 miljarder kronor.⁶³ Otillåten påverkan kan leda till negativa konsekvenser för en arbetstagares arbetsmiljö, personlig påverkan i privatlivet samt minskat förtroende för kommunen.⁶⁴

Lägesbilden 2024 visade genom en kartläggning som genomfördes via intervjuer med chefer i verksamheter i Markaryds kommun som hanterar och/eller fattar beslut som är kopplade till skattemedel. Kartläggningen visade att det inte hade uppmärksammats några välfärdsbrott i kommunen vid tidpunkten som intervjuerna genomfördes. Vidare visade kartläggningen att välfärdsbrott skett tidigare inom kommunen samt att det finns omständigheter som ökar risken att det inträffar igen. Riskerna var kopplade till myndighetsutövning med bistånd/insatsbeslut exempelvis genom falska intyg. Några av orsakerna som kan öka risken för välfärdsbrott inom kommunen var avsaknaden av skriftliga rutiner eller riktlinjer, bristande kunskap om välfärdsbrott samt bristande samverkan både intern och externt.

Kartläggningen visade att det förekommer otillåten påverkan i Markaryds kommun, främst kopplat till myndighetsutövning. Vanligaste typerna av otillåten påverkan var hot och påtryckningar som sker via mail, telefonsamtal och vid fysiska besök. Även andra former av otillåten påverkan såsom manipulation kan inträffa. En orsak som kan öka risken för otillåten påverkan var avsaknaden av skriftliga rutiner och bristande kunskap om otillåten påverkan då det ofta är en gråzon. Utveckling

⁶¹ Centrum mot våld, u.å.

⁶² Sveriges kommuner och regioner (SKR), 2024a

⁶³ Regeringen, 2023

⁶⁴ SKR, 2024b

av intern samverkan samt en samsyn och förståelse inom kommunen angående otillåten påverkan påpekas som viktiga faktorer för att motverka fenomenet.

Välfärdsbrott hade inte någon känd förekomst i kommunen vid intervju tillfället men det kan mycket väl finnas ett mörkertal. Det är därför av fortsatt vikt att förebygga välfärdsbrott på lång sikt, men högsta prioriteringen inom detta område bör ligga på otillåten påverkan eftersom det visat sig förekomma.

Åtgärder

Åtgärder under 2024 var gruppen för välfärdsbrott och otillåten påverkan som har genomfört den kunskapsbaserade arbetsprocessen. Åtgärderna började fokusera på otillåten påverkan där styrdokument och APT-material skulle tas fram. Styrdokumenten är framtagna men inte beslutade på grund av omprioriteringar utifrån den nya förvaltningen Arbets- och välfärdförvaltningen (AVF) som bildades 1/1 2025. APT-materialet för att öka kunskapen om otillåten påverkan är framtaget där chefsgrupperna för utbildnings- och kulturförvaltningen och före detta socialförvaltningen fått en genomgång av materialet. Chefsgrupperna som fått en genomgång har även fått materialet tilldelat för att kunna använda det på deras APT. Målet är att ha en genomgång av materialet med tekniska förvaltningen, kommunstyrelseförvaltningen och före detta arbetsmarknad- och integrationsförvaltningen under våren 2025. Ansökningen av bidragspengar från Brå för 2025, var kopplad till välfärdsbrott och otillåten påverkan, där kommunen tyvärr fick avslag på ansökan. En internutredning av föreningsbidrag genomförs även i kommunen, där gruppen håller på att ta fram ett förslag på en modell som ska användas i utredningen.

Lägesbilder 2025

Välfärdsbrott är fortsatt ett svårt område att mäta utifrån att det troligtvis finns ett stort mörkertal. Tillbudet ”otillåten påverkan” har lagts in i Markaryds kommuns incidenthanteringssystem för anställda efter sommaren 2024, för att möjliggöra mätning av otillåten påverkan. Sedan införandet har en händelse inrapporterats men mörkertal kan fortsatt finnas. Det har däremot rapporterats in hot mot tjänstepersoner som kan inkluderas som otillåten påverkan. APT-materialets syfte är att öka förståelsen för otillåten påverkan och när man blir utsatt, det kan det bidra till en ökning av inlagda händelser under 2025. Orsaker som identifierades i lägesbilden 2024 kommer fortsatt arbetas med under 2025 för att förebygga både välfärdsbrott och otillåten påverkan.

Områden Markaryds kommun bör bevaka under 2025

Analysen ovan är en uppföljning av de områden Markaryds kommun valde att fokusera på inom det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet enligt ”Brottsförebyggande arbete. Lägesbild 2024”. Det är viktigt att ha ett långsiktigt perspektiv i arbetet och låta de prioriterade områdena vara kvar under en period för att kunna se effekter, därav är lägesbilden 2025 en uppföljning av dessa. Nedan område är det som kommunen bör följa under 2025 och eventuellt behöva ta höjd för i lägesbilden 2026. Området har valts ut utifrån följande kriterier:

- Brott/händelser som är vanligt förekommande, ökat eller är extrema.
- Brott/händelser koncentrerade till specifika platser eller stråk/gator

- Brott/händelser som är synliga i lokalsamhället och påverkar den upplevda tryggheten på ett sätt som gör att invånarna önskat att dessa ska finnas med i medborgarlöftet
- Särskilt utsatta grupper såsom barn, äldre, funktionsnedsatta eller särskilt skyddsvärda samhällsobjekt exempelvis skolor.
- Brottet/händelserna kostar samhället mycket pengar eller leder till stora konsekvenser
- Brottet/händelserna är prioriterade utifrån målsättningar.
- Brottet/händelserna kan potentiellt påverkas/minskas av verksamheternas möjliga insatser.

Bedrägeri

Bedrägeribrott är ett område som ökade fram till 2018, minskade fram tills 2022 och därefter ökade med 22 procentenheter 2023 i Sverige.⁶⁵ Under 2024 var antalet anmälda bedrägeribrott fortsatt högt, trots en minskning på 3,5 procentenheter jämfört med 2023.⁶⁶ I dialog med polisen förklarar de att det är vanligt att målsägande och tilltalade inte bor inom samma område, vilket gör att kodningen av var brotten inträffade varierar. Det är vanligt att personer som blivit utsatta för bedrägerier känner skuld och skam,⁶⁷ som påverkar anmälningsbenägenheten. Det gör att det kan finnas ett mörkertal av antalet bedrägeri. I Markaryds kommun har antalet anmälda bedrägeribrott under 2024 ökat med 34 procentenheter jämfört med 2023.⁶⁸ Det är främst en ökning av annonsbedrägeri och kortbedrägerier. Polisens trygghetsmätning 2024 bekräftar även att utsattheten för bedrägeri ökat 2024 (8%) jämfört med 2023 (5%).⁶⁹ Det indikerar även polisen utifrån besöksändamålen under polisens öppettid på tisdagar i kommunhuset.

Åtgärder har satts in under 2024 för att stärka motståndskraften mot bedrägeriförsök. Dessa åtgärder var två bedrägeriföreläsningar i Strömsnäsbruk och Markaryds tätort tillsammans med polisen och den lokala banken. Runt 60–80 personer deltog per föreläsning. Det har även genomförts kommunikationsinsatser kopplat till Black Week via sociala medier. En sida om bedrägeri och tips på hur enskilda minskar risken att bli utsatta för bedrägeri har upprättats på kommunens hemsida. Två föreläsningar för den äldre generationen tillsammans med polisen har även genomförts, en i Strömsnäsbruk och en Markaryds tätort. Under 2025 kommer kommunen följa utvecklingen av bedrägeribrott samt sätta in insatser när behov uppkommer för att öka motståndskraften.

⁶⁵ Brå, u.å.

⁶⁶ Brå, 2024a

⁶⁷ Brottsofferjouren, u.å.

⁶⁸ Brå, 2024a

⁶⁹ Polisen, 2024

Referenslista

- Andershed, A-K. & Andershed, H. (2019). Risk- och skyddsfaktorer för normbrytande beteende bland unga: Att använda teori och forskning i praktiken. *I Barn och unga som begår brott eller riskerar att begå brott. Kunskapsstöd för socialtjänsten om att identifiera, utreda och bedöma behov*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Arbetsförmedlingen. (2025). *Statistik och analyser. Statistik och analyser (arbetsformedlingen.se)*
- Brottsförebyggande rådet. (2023). *Anmälda brott i kommunerna 2023 Region Syd*. [Dataset]
Brottsförebyggande rådet. <https://bra.se/statistik/kriminalstatistik/anmalda-brott.html>
- Brottsförebyggande rådet. (2024a). *Anmälda brott i kommunerna 2024 Region Syd*. [Dataset]
Brottsförebyggande rådet. <https://bra.se/statistik/kriminalstatistik/anmalda-brott.html>
- Brottsförebyggande rådet. (2024b). *Nationella trygghetsundersökningen*. [Dataset]. Brottsförebyggande rådet. [Återkoppling till kommuner | Brå - Brottsförebyggande rådet](#)
- Brottsförebyggande rådet. (2024c). Risk för otrygghet i bostadsområden. En statistik analys utifrån Nationella trygghetsundersökningen (NTU). (Kortanalys 4/2024). [Risk för otrygghet i bostadsområden | Brå - Brottsförebyggande rådet](#)
- Brottsförebyggande rådet (u.å.). *Bedrägeri*. [Bedrägeri | Brå - Brottsförebyggande rådet](#)
- Brottsofferjouren. (u.å.). *Bedrägerier*. [Bedrägerier - BOJ](#)
- Centrum mot våld. (u.å.) *Olika typer av våld*. [Olika typer av våld – Centrum Mot Våld – Jämtlands Län](#)
- EMBRACE. (2025). Datoriserat stöd för kartläggning och analys av brott och otrygghet. [Kartläggningsstöd]. Örebro: Mjukvara.
- Kolada. (u.å.). *Jämföraren*. [Jämföraren - Kolada](#)
- Lagen om kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete*. (SFS 2023:196). Justitiedepartementet. [Lag \(2023:196\) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)
- Lundström, L. (2024a). SD-kritik: Skräpiga hus och tomter blir allt fler i Markaryd. *Småläningen*, 12 maj. [SD-kritik: Skräpiga hus och tomter blir allt fler i Markaryd](#)
- Lundström, L. (2024b). Skamfläckar: ”Förstår inte varför det ska behöva vara så”. *Småläningen*, 12 maj. [Skamfläckar: ”Förstår inte varför det ska behöva vara så”](#)
- Lundström, L. (2024c). Husen som irriterar allmänheten – samma familj äger tre skamfläckar. *Småläningen*, 8 juni. [Husen som irriterar allmänheten – samma familj äger tre skamfläckar](#)
- Polisen. (2024). *Polisens trygghetsmätning*. [Dataset].
- Regeringskansliet. (21 september 2023). Regeringen föreslår modernisering av dataskyddslagstiftningen inom socialförsäkringsområdet. [Regeringen föreslår modernisering av dataskyddslagstiftningen inom socialförsäkringsområdet - Regeringen.se](#)
- Skolverket. (u.å.). *Statistikdatabas för skolutveckling*. [Sök statistik om förskola, skola och vuxenutbildning - Skolverket](#)
- Småläningen. (2024). Insändare. Kommunen – ta tag i detta. *Småläningen*, 29 juni. [Kommunen – ta tag i detta](#)
- Statistiska centralbyrån (2024). *Medborgarundersökningen 2024*. [Dataset].

Statistiska centralbyrån (31 januari 2025). Fortsatt minskad sysselsättning och stigande arbetslöshet i november 2024. Fortsatt minskad sysselsättning och stigande arbetslöshet i november 2024

Svenskt näringsliv. (u..å.). *Markaryd*. Markaryd (foretagsklimat.se)

Sveriges kommuner och regioner. (2024a). *Välfärdsbrottsligheten är demokratibotande*. Välfärdsbrottslighet | SKR

Sveriges kommuner och regioner. (2024b). *Otillåten påverkan*. Otillåten påverkan | SKR